

HANDLEDNING TILL WEBBUTSTÄLLNINGEN

HEM, LJUVA HEM

- OM BRÖTT I NÄRA RELATIONER

Polismuseet

HANDLEDNING TILL WEBBUTSTÄLLNINGEN

HEM, LJUVA HEM - OM BROTT I NÄRA RELATIONER

Den här handledningen är till för dig som vill använda Polismuseets webbutställning Hem, ljuva hem, för att diskutera våld i nära relationer. Om du vill använda utställningen i skolundervisningen lämpar sig materialet från årskurs 9 i grundskolan och för gymnasiet.

Tips till dig som ska visa utställningen och leda diskussionen

Att prata om brott och våld i nära relationer kan vara svårt. Du som leder samtalet och diskussionerna under arbetet med utställningen bör förbereda dig på att materialet kan väcka starka känslor. Det är också viktigt att tänka på att det troligen finns deltagare i gruppen med egna erfarenheter av den här typen av våld.

När utställningen visades på museet ville vi att de som besökt utställningen skulle ta med sig några lärdomar. Ta gärna med följande viktiga lärdomar i din undervisning/diskussion.

Den som har besökt Hem, ljuva hem ska ha fått information om att:

- Brott och våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem och drabbar personer i alla samhällsklasser och åldrar.
- Den som är drabbad inte är ensam och inte ska skämmas.
- Det finns hjälp att få, både för den som är utsatt för våld och den som utsätter någon annan för våld.
- Du som anhörig eller vän till någon som är utsatt faktiskt kan göra skillnad.
- Polisen ser allvarligt på den här typen av brottslighet.

Regler för samtalet

Hem, ljuva hem innehåller många diskussionsfrågor där deltagarna får fundera över sina egna attityder till våld. För att diskussionen ska vara givande kan det vara bra att tillsammans i gruppen komma överens om några regler som ska gälla när ni diskuterar. Här nedanför kan du se några regler som vi tycker fungerat bra, men lägg gärna till egna.

- Deltagarna ska inte diskutera privata erfarenheter av brott i nära relationer. Utgå ifrån de berättelser och case som finns i utställningen.
- Den som inte vill delta aktivt i diskussionen behöver inte göra det.
- Ha respekt för varandra i samtalet.
- Alla i gruppen har ansvar för att samtalet förs på ett schysst sätt.
- Häng inte ut någon i diskussionen.
- Du som leder samtalet kan och ska gå in och bryta diskussionen, om den på något sätt går överstyr. Ta ställning mot alla former av påhopp.

Tänk på!

Ge alltid information till deltagarna om vart man kan vända sig om man behöver prata med någon. Skriv upp adresser eller telefonnummer på tavlan eller skriv ut dokumentet som finns under rubriken *Hjälp och Stöd* i utställningen och dela gärna ut listan till alla.

Du som samtalsledare kan tala om för gruppen att du stannar kvar en stund efteråt om någon vill prata efteråt. Det är vanligt att utställningen väcker känslor och att deltagarna vill prata av sig och då är det viktigt att du kan lotsa vidare. Det behöver inte alltid gälla våld utan kan handla om tex självkänsla eller utanförskap. Hänvisa till kill- och tjejjourer, elevhälsovården eller kuratorn på skolan.

Tillgänglighet

Hem, ljuva hem är tillgänglighetsanpassad och flera av berättelserna finns i textform för den som har svårt att höra. Delar av materialet finns på teckenspråk. Se till din grups behov och anpassa diskussionerna och övningarna så att alla kan delta och alla känner sig inkluderade.

Skriver du på tavla, använd svart penna på tavlan och inte röd för att det ska vara lätt för alla att läsa. Läs upp och sammanfatta det som skrivits på tavlan. Då blir det enklare för alla att ta till sig informationen.

Planera in bensträckare och pauser så att den som vill röra på sig får möjlighet att göra det.

Förbered ordentligt, var lyhörd för de behov som finns i gruppen och försök att lösa problem som uppkommer under vägen.

Hur kan jag använda materialet?

Utställningen består av mängder med material (ljud, text, bild och video) som du kan använda. I vissa grupper passar det bra att gå igenom hela utställningen tillsammans. I andra grupper är det bättre att låta deltagarna läsa in sig på materialet på egen hand och diskutera i små grupper, innan ni diskuterar tillsammans. Du avgör vad som fungerar bäst för din grupp. Den här handledningen ger tre förslag på hur materialet kan användas. I samtliga förslag krävs att du och eleverna har tillgång till dator med internetuppkoppling. Om eleverna inte har egna datorer behöver du kunna visa materialet på storskärm med tillhörande högtalare.

Logga in på:

www.polismuseet.se/Utställningar/Webbutställningar

FÖRSLAG 1

I det här förslaget går du som lärare igenom nästan hela utställningen. Tidsåtgång: 2-3 lektionstillfällen. Avsätt gärna mer tid för diskussion.

Du får:

Lära dig om den här brottsligheten och hur det kan vara att leva i en relation som innehåller våld. Du funderar över varför det inte är så lätt att lämna en våldsam relation. Du lyssnar till vad poliser och forskare tycker att man ska göra om man är anhörig till någon som är utsatt för våld. Upplägget avslutas med att deltagarna skriver ett brev till en påhittad granne, som man misstänker lever i en våldsam relation.

Om du vill se vad andra svarat på diskussionsfrågorna hittar du det längst bak i handledningen och i webbutställningen, under rubriken *Diskutera tillsammans – Frågor och svar*.

Logga in på webbutställningen:

<http://www.polismuseet.se/Utstallningar/Webbutstallningar>

1. Fakta om brott i nära relationer

Börja med att gå igenom informationen under rubriken *Fakta om brott i nära relationer*. Läs texterna och titta på bilderna!

Diskutera: vem räknas som närstående? Den här utställningen handlar främst om mäns våld mot kvinnor. Varför det, tror du? Är det någon skillnad om en kille slår en tjej jämfört med om en tjej slår en kille? Våld behöver inte alltid vara fysiskt våld, dvs att man misshandlar någon. Ge exempel på någon annan typ av våld!

2. Att leva i en våldsam relation

Gå in under rubriken *Att leva i en våldsam relation*. Lyssna till ljudfilerna Poliser berättar och forskaren Carin Holmberg.

Diskutera: Ett av de vanligaste brotten i nära relation är misshandel. Vad kan det vara för skillnad mellan att bli slagen av en person man känner och tycker om jämfört med om man blir slagen av någon man inte känner? Är det någon skillnad överhuvudtaget? Vilket av fallen tror du är lättast att polisanmäla? Varför?

3. Berättelser ur verkligheten

Lyssna till berättelserna om Sara och Selma under rubriken *Att leva i en våldsam relation*.

Fundera medan ni lyssnar!
Varför tror du att man stannar kvar i en relation där våld förekommer?
Varför kan det vara svårt att lämna en våldsam relation?

Bild: Tina Landgren

När ni lyssnat klart, diskutera:

Varför tror du att just Selma och Sara stannade i sina relationer? Vad kan det finnas för andra anledningar att stanna kvar i en våldsam relation. Ser det annorlunda ut i ett hem där det förekommer våld än i ett hem där det inte gör det? Syns det utanpå att man är utsatt för våld?

3."Men varför går hon inte bara?"

Läs om normaliseringsprocessen under rubriken *Men varför går hon inte bara?*

Diskutera: Man vet att mörkertalet är väldigt stort när det gäller brott i nära relationer och det är få som anmäler sådana här brott. Många berättar inte heller för sina vänner om vad de är med om. Varför kan det vara svårt att prata om sådana här saker, tror du?

4. Stöd och hjälp

Lyssna till forskaren Carin och polisen Tomas under rubriken *Stöd och Hjälp*
– Anhöriga kan stödja

Diskutera: Om du misstänker att någon av dina vänner är drabbade av den här typen av brott, vad skulle du vilja säga till den personen? Skulle du våga ringa till Polisen om du hörde att dina grannar grälade och du misstänkte att någon blev misshandlad. Varför eller varför inte?

5. Avslutning

Avsluta med att göra övningen om Lasse och Emma, som finns under rubriken *Diskutera tillsammans*. Övningen går ut på att skriva ett brev till en påhittad granne, som man misstänker lever i en våldsam relation. Brevet kan skrivas antingen till Emma eller till Lasse.

Passet avslutas med att de som vill läser upp vad de skrivit på lapparna.
Exempel på vad andra skrivit hittar du i anslutning till övningsuppgiften.

Normaliseringsprocessen. Bild: Valja Infodesign

Polismuseet

FÖRSLAG 2

I det här upplägget tar gruppen till sig en stor del av innehållet på egen hand eller i mindre grupper men fördjupar sig inte på samma sätt som i förslag 1. Deltagarna får fundera över sina egna attityder till våld. Passet avslutas med gemensam diskussion där gruppen svarar på frågorna.

Om du vill se vad andra svarat på diskussionsfrågorna hittar du det längst bak i handledningen och i webbutställningen, under rubriken *Diskutera tillsammans – Frågor och svar*.

Tidsåtgång: 1-2 lektionstillfällen, avsätt gärna mer tid för diskussion.

1. Gå in i panoramautställningen. Fundera över frågorna som visas på skärmen medan du går runt.
2. Lyssna till berättelserna om Sara och Selma.
3. Stanna till i fördjupningsrummet och läs texten om normaliseringsprocessen. Titta på bilderna. Vad tycker du att bilderna symboliserar?
4. Lyssna på forskaren Carin och polisen Tomas i fördjupningsrummet, som berättar om vad man kan göra som anhörig eller medmänniska.
5. Avsluta med att diskutera frågorna i helklass.

FÖRSLAG 3

Förslag 3 är anpassat för dig som vill att hela diskussionen förs gemensamt. I förslag 3 väljer du att tillsammans med hela klassen göra något av de två casen som finns i utställningen, under rubriken *Diskutera tillsammans*.

Tidsåtgång: 1-2 lektionstillfällen. Avsätt gärna mer tid för diskussion.

Det ena caset handlar om brott i nära relationer mellan unga. Vi får följa Claes och Eva som är kära i varandra. Men något står inte rätt till i relationen.

Det andra caset behandlar hedersrelaterad brottslighet. Här får vi följa Rita som är kär i en svensk kille, något som Ritas familj inte kan acceptera.

Båda casen bygger på historier från verkligheten. Casen och separata handledningar till dem finns i utställningen under rubriken *Diskutera tillsammans*.

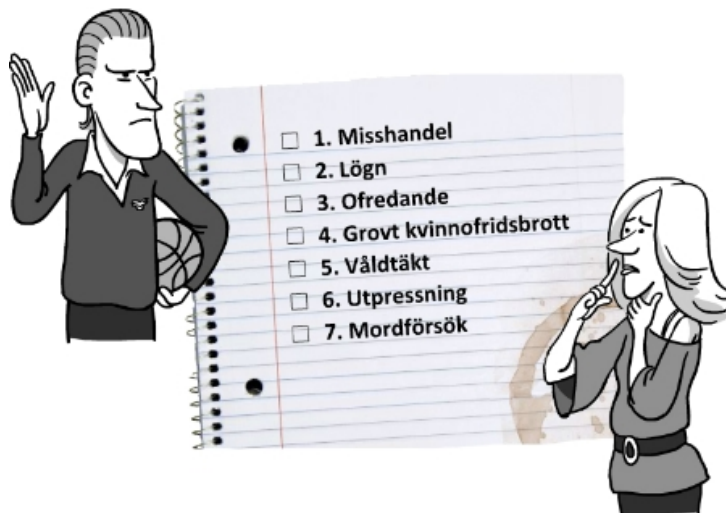

Bild: Anders Vorm

Om utställningen

Polismuseets utställning Hem, ljuva hem handlar om våld och brott i nära relationer. Brott i nära relationer kan drabba vem som helst. Många personer lever i relationer eller familjer där våld ingår i vardagen.

Ändå pratas det inte så mycket om den här typen av brottslighet. Att vara utsatt för brott av någon som står en nära upplevs ofta som något skamligt. Men vad är egentligen ett brott i nära relationer? Vad är det för skillnad på ett brott i nära relationer och andra brott? Känns det annorlunda att bli slagen av någon som man bryr sig om och känner än att bli slagen av någon man aldrig träffat?

Polismuseet vill att du som ser utställningen ska få kunskap om brott i nära relationer och börja diskutera de här frågorna!

Diskussionen om brott i nära relationer är viktig, inte minst för att ta död på myter som att bara vissa personer drabbas eller att bara svaga personer kan utsättas för sådant här våld.

Vi hoppas att ni får användning för Hem, ljuva hem i er undervisning och att era diskussioner leder till nya insikter!

FRÅGOR OCH SVAR

Sammanställning av diskussionsfrågor och förslag på svar.

Svaren kommer från besökare i utställningen.

**Den här utställningen handlar främst om mäns våld mot kvinnor. Varför det, tror du?
Enligt lag är det ingen skillnad på om en kille slår en tjej jämfört med om en tjej slår en kille.
Vad tycker du? Tycker du att det är någon skillnad?**

"Egentligen är det väl ingen skillnad men det känns på något sätt värre om en kille slår en tjej. Kanske för att han är starkare."

Ett av de vanligaste brotten i nära relation är misshandel. Vad kan det vara för skillnad mellan att bli slagen av en person man känner och tycker om jämfört med om man blir slagen av någon man inte känner? Är det någon skillnad överhuvudtaget? Vilket tror du är enklast att polisanmäla?

"Jag tycker att det är stor skillnad. Om jag blev slagen av någon jag inte känner skulle jag nog bli räddare än om nån i min familj slog mig. Om en släkting slog skulle jag bli mer arg och ledsen."

"Jag skulle mycket hellre polisanmäla någon jag inte känner än någon i min familj såklart"

Varför tror du att man stannar kvar i en relation där våld förekommer? Varför kan det vara svårt att lämna en våldsam relation?

"För att man är kär, kanske"

"För att man har barn"

"Man kanske inte har någon annanstans att bo"

(Läs om normaliseringsprocessen, för att förklara varför sådant som inte borde vara normalt i en relation tex våld och hot till slut kan uppfattas som normalt)

Ser det annorlunda ut i ett hem där det förekommer våld än i ett hem där det inte gör det?

"Nej, det tror jag inte"

Man vet att mörkertalet är väldigt stort när det gäller brott i nära relationer och det är få som anmäler sådana här brott. Många berättar inte heller för sina vänner om vad de är med om. Varför kan det vara svårt att prata om sådana här saker, tror du?

"Jag tror att man skäms, ingen vill berätta att man blir slagen hemma."

"Man kanske själv bråkar mycket och den andra slår för att man är jobbig"

"Den som blir slagen kanske tycker att han eller hon förtjänar att bli slagen"

Skulle du våga ringa till Polisen om du hörde att dina grannar grälade och du misstänkte att någon blev misshandlad. Varför eller varför inte?

"Jag skulle helst inte vilja lägga mig i."

"Jag skulle inte ringa Polisen själv utan be någon vuxen gå upp till grannen eller ringa Polisen"

"Ja, absolut"

Om du misstänker att någon av dina vänner är drabbade av brott i nära relation, vad skulle du vilja säga till den personen?

"Jag skulle vilja säga att jag gärna hjälper till om min kompis behöver hjälp"

"Jag skulle fråga hur min kompis mår, och då menar jag hur hon mår på riktigt, inte bara på ytan"

"Jag skulle säga åt henne att hon borde göra slut"

